

**SMJERNICE ZA PROVOĐENJE
ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I
FINANCIRANJA TERORIZMA ZA OBVEZNIKE
U NADLEŽNOSTI HRVATSKE AGENCIJE
ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA**

rujan, 2009. godine

I. SVRHA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Agencija) na temelju odredaba članka 88. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine br. 87/08, dalje u tekstu: Zakon) ovlaštena je samostalno ili u suradnji s drugim nadzornim tijelima izdati smjernice vezane za provođenje pojedinih odredaba Zakona i na temelju njega donesenih propisa. Smjernice za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: Smjernice) donesene su kako bi se na jedinstven način primjenjivale odredbe Zakona i na temelju njega donesenih propisa kod:

1. društava za upravljanje investicijskim fondovima, poslovnih jedinica društava za upravljanje investicijskim fondovima trećih¹ država, društava za upravljanje investicijskim fondovima država članica koje u Republici Hrvatskoj imaju poslovnu jedinicu, odnosno koja su ovlaštena za neposredno obavljanje poslova upravljanja fondovima na području Republike Hrvatske i treće osobe kojima je dopušteno, u skladu sa zakonom koji uređuje rad fondova, povjeriti obavljanje pojedinih poslova od strane društava za upravljanje,
2. mirovinskih društava, koja uključuju: društva za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinska osiguravajuća društva,
3. društava ovlaštenih za poslove s financijskim instrumentima i podružnice inozemnih društava za poslove s financijskim instrumentima u Republici Hrvatskoj,
4. društava za osiguranje koja imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja, podružnica društava za osiguranje iz trećih država koje imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja i društava za osiguranje iz država članica koja u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove životnih osiguranja neposredno ili preko podružnice,
5. pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove vezane s djelatnošću factoringa,
6. pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju poslove vezane s djelatnošću leasinga,
7. zastupanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju i
8. posredovanja u osiguranju pri sklapanju ugovora o životnom osiguranju.

(dalje u tekstu: obveznici).

¹ Treća država jest država koja nije članica Europske Unije ili potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskog gospodarskog prostora

II. OSNOVNA NAČELA BORBE PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

1. Utvrđivanje i provjera identiteta stranke

Obveznici moraju, prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije iznad Zakonom određenog iznosa ili u drugim slučajevima koji su utvrđeni Zakonom, dobiti potrebne podatke o stranci, kako bi utvrdili i potvrdili njezin identitet. Identitet stranke moguće je vjerodostojno potvrditi isključivo iz važećih, neovisnih i objektivnih izvora, kao što su službeni identifikacijski dokument, odnosno druge javne isprave koja dokazuju istinitost identiteta stranke (službeni osobni dokumenti, ovjereni ispisi iz sudskog ili drugog javnog registra). U slučaju kada identitet stranke nije moguće utvrditi ili provjeriti, obveznik ne smije sklopiti poslovni odnos ili provesti transakciju, odnosno mora prekinuti sve postojeće poslovne odnose s tom strankom.

2. Provođenje zakona i standarda

Pri obavljanju svoje registrirane djelatnosti, obveznici se moraju ponašati u skladu s usvojenim zakonima i podzakonskim aktima koji uređuju područje otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te osigurati da se propisane mjere ugrade u djelovanje obveznika na svim nivoima na način da se cjelokupno poslovanje obveznika obavlja u skladu sa Zakonom.

3. Suradnja s Uredom za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma i Agencijom

U okviru zakonskih ovlasti, obveznici moraju osigurati punu suradnju s nadzornim tijelima kao što su Agencija i Ured za sprječavanje pranja novca (dalje u tekstu: Ured). Obveza suradnje između obveznika i nadzornih tijela posebno je važna u slučaju dostavljanja dokumentacije te podataka i informacija, koji se odnose na stranke ili transakcije kod kojih postoje razlozi za sumnju u pranje novca ili financiranje terorizma. Suradnja je prijeko potrebna i u slučaju obavješćivanja o bilo kakvom ponašanju ili okolnostima, koje jesu ili bi mogle biti povezane s pranjem novca ili financiranjem terorizma i koje bi mogle štetiti sigurnosti, stabilnosti i ugledu financijskog sustava Republike Hrvatske. Upravo zato prihvaćeni interni postupci ni u kojem slučaju ne smiju, posredno ili neposredno, ograničavati suradnju obveznika s Agencijom i/ili Uredom, ili na bilo koji način utjecati na učinkovitost takve suradnje.

4. Usvajanje unutarnjih politika, postupaka i interne revizije

Obveznici moraju prihvatiti jedinstvenu politiku upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma, te na temelju nje usvojiti učinkovite interne postupke, posebno na području: provjere stranke, analize rizika, prepoznavanja stranaka i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Posebno je važno da svi zaposleni budu upoznati s tim postupcima, da se u skladu s njima ponašaju te da ih koriste tijekom svojeg rada. Politika obveznika, glede upravljanja rizicima, mora uključivati: postupke prijema i postupanja sa strankom, postupke pripreme analize rizika, procese edukacije zaposlenih, mehanizme interne revizije, postupke prepoznavanja i obavješćivanja o sumnjivim transakcijama, odgovornost zaposlenih za provođenje mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca ili financiranja terorizma.

5. Redovita edukacija zaposlenika

Obveznici moraju osigurati redovita stručna osposobljavanja i edukaciju svih zaposlenika koji posredno ili neposredno obavljaju poslove sprječavanja ili otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, te obavljaju poslove koji su glede pranja novca ili financiranja terorizma više rizični, kao i svojih vanjskih zaposlenika i zastupnika koje je obveznik ovlastio za obavljanje poslova na temelju ugovora.

III. PROCJENA RIZIKA

1. Namjena analize rizika

U skladu sa Zakonom, rizik pranja novca ili financiranja terorizma predstavlja rizik da će stranka zloupotrijebiti financijski sustav Republike Hrvatske za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca ili financiranje terorizma. Kako bi spriječio preveliku izloženost negativnom učinku pranja novca i financiranja terorizma obveznik mora, u skladu sa Zakonom, napraviti procjenu rizika. Ovom procjenom se određuje razina izloženosti određene stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije riziku za pranje novca ili financiranje terorizma. Priprema analize rizika je nužni preduvjet za provedbu propisanih mjera dubinske analize stranke. Ovisno o kategoriji rizičnosti u koju su svrstane stranke, poslovni odnosi, proizvodi ili transakcije u jednu od kategorija rizičnosti, ovisi i vrsta dubinske analize stranke koju obveznik mora obaviti u skladu sa Zakonom (obična dubinska analiza stranke, pojačana dubinska analiza stranke, pojednostavljena dubinska analiza stranke).

2. Politika upravljanja rizicima i analiza rizika

Obveznik, odnosno njegova uprava, može, ako je to potrebno za učinkovitije provođenje odredaba Zakona i Smjernica, prije pripreme analize rizika prihvatiti adekvatnu politiku upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma. Cilj prihvaćanja takve politike je prije svega, na nivou obveznika odrediti ona područja poslovanje koja su, s obzirom na mogućnost zlouporabe pranja novca ili financiranja terorizma, više ili manje kritična, odnosno da obveznik sam utvrdi i odredi glavne rizike na tim područjima i mjere za njihovo rješavanje. Pri izradi polaznih osnova za prihvaćanje politike upravljanja rizicima za pranje novca ili financiranje terorizma, obveznik uzima u obzir sljedeće kriterije koje pri oblikovanju svoje politike, detaljnije definira:

1. namjenu i cilj upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma i njihovu povezanost s poslovnim ciljem i strategijom obveznika,
2. područja i poslovne procese obveznika koji su izloženi riziku za pranje novca ili financiranje terorizma,
3. rizike za pranje novca i financiranje terorizma na svim ključnim poslovnim područjima obveznika,
4. mjere za rješavanje rizika za pranje novca i financiranje terorizma,
5. ulogu i odgovornost uprave obveznika pri uvođenju i prihvaćanju upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma.

3. Priprema analize rizika

Analiza rizika je postupak u kojem obveznik definira:

- ocjenu vjerojatnosti da se njegovo poslovanje može zloupotrijebiti za pranje novca ili financiranje terorizma,
- kriterije, na temelju kojih će se određenu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju svrstati kao više ili manje rizičnu iz područja pranja novca ili financiranja terorizma,
- utvrđivanje posljedica i mjera za učinkovito upravljanje takvim rizicima.

Pri pripremi analize rizika obveznik uzima u obzir sljedeće kriterije:

1. obveznik kategoriju rizičnosti obvezno izvodi iz kriterija rizičnosti, određenih u poglavlju 3.5. Smjernica na osnovu kojih pri provođenju mjera analize stranke, određenu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju svrstava u jednu od kategorija rizičnosti, u skladu s poglavljem 5.6. Smjernica,
2. pri određivanju kategorije rizičnosti obveznici mogu, s obzirom na kriterije rizičnosti određene u Smjernicama, a u skladu sa svojom politikom upravljanja rizicima, određenu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju sami klasificirati kao visoko rizičnu za pranje novca ili financiranje terorizma te napraviti dubinsku analizu stranke,
3. obveznik pri određivanju kategorije rizičnosti stranaka, poslovnih odnosa, proizvoda ili transakcija, koje su na osnovi Zakona i Smjernica određene kao visoko rizične, nikako ne smije klasificirati kao srednje (prosječno) ili neznatnog rizika. Isto tako, ne smije, u suprotnosti s odredbama Zakona i podzakonskih akata ili Smjernica, sam proširiti krug stranaka, poslovnih odnosa, proizvoda ili transakcija, koje će tretirati kao neznatno rizične.

4. Priprema ocjene rizičnosti

4.1. Početno utvrđivanje rizičnosti

Na osnovi provedene analize rizičnosti, obveznik mora pripremiti ocjenu rizičnosti pojedinačne stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije, i to neposredno prije sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije, nakon provođenja sljedećih faza:

1. utvrditi istovjetnost stranke s prikupljenim zahtijevanim podacima o stranci, poslovnom odnosu, proizvodu ili transakciji i drugim podacima, koje obveznik treba prikupiti za pripremu ocjene rizičnosti,
2. ocijeniti dobivene podatke glede kriterija rizičnosti za pranje novca ili financiranje terorizma (utvrđivanje rizika),
3. odrediti ocjenu rizičnosti stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije, na temelju prethodno izrađenoj analize rizičnosti, te svrstati stranku, poslovni odnos, proizvoda ili transakciju u jednu od kategorija rizičnosti,
4. provoditi mjere dubinske analize stranke (obična, pojačana, pojednostavljena),
5. sklopiti poslovni odnos, odnosno izvršiti transakciju.

4.2. Naknadno utvrđivanje rizičnosti

U okviru mjera redovitog praćenja poslovnog odnosa sa strankom, obveznik ponovno provjerava utemeljenost početne ocjene rizičnosti ili poslovnog odnosa kojom je ocijenjena stranka kod obveznika, te pokaže li se nužnim, određuje novu ocjenu rizičnosti (odnosno naknadno utvrđuje rizičnost). Obveznik naknadno provjerava utemeljenost početne ocjene rizičnosti određene stranke ili poslovnog odnosa i u sljedećim slučajevima:

1. ako su se bitno promijenile okolnosti na kojima se temelji ocjena rizičnosti određene stranke ili poslovnog odnosa. Odnosno, ako se promijene okolnosti koje su bitno utjecale na svrstavanje određene stranke ili poslovnog odnosa u određenu kategoriju rizičnosti,
2. ako obveznik posumnja u istinitost podataka na temelju kojih je donio ocjenu rizičnosti određene stranke ili poslovnog odnosa.

5. Kriteriji za određivanje kategorija rizičnosti stranke

Pri određivanju ocjene rizičnosti određene stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije, obveznik treba voditi računa o sljedećim kriterijima:

1. vrsta, poslovni profil i struktura stranke,
2. geografsko porijeklo stranke,
3. priroda poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije i
4. prošla iskustva obveznika sa strankom.

Osim kriterija navedenih u prethodnom stavku, pri određivanju određenog stupnja rizičnosti pojedine stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije, obveznik može posebno poštivati i druge kriterije, kao što su:

1. veličina, struktura i djelatnost obveznika, uključivši i opseg, strukturu i kompleksnost poslova koje obveznik obavlja na tržištu,
2. statusna i vlasnička struktura stranke,
3. nazočnost/nenazočnost stranke pri sklapanju poslovnog odnosa ili provođenju transakcije,
4. izvor sredstava koja su predmet poslovnog odnosa ili transakcije u slučaju stranke koja prema kriterijima iz Zakona, spada pod politički izložene osobe,
5. namjena sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije,
6. strankino poznavanje proizvoda i njezino iskustvo, odnosno znanje iz tog područja,
7. druge informacije koje pokazuju da stranka, poslovni odnos, proizvod ili transakcija mogu biti više rizični.

6. Kategorije rizičnosti stranaka

Prema kriterijima rizičnosti moguće je stranke, poslovni odnos, proizvod i transakciju razvrstati u 3 glavne kategorije rizičnosti, i to:

1. visoki rizik,
2. srednji (prosječni) rizik i
3. neznatni rizik.

6.1. Visoki rizik za pranje novca ili financiranje terorizma

6.1.1. Vrsta, poslovni profil i struktura stranke

Stranke koje predstavljaju visoki rizik za pranje novca ili financiranje terorizma, su:

1. stranke (fizičke ili pravne osobe i drugi subjekti) koje se nalaze na popisu osoba protiv kojih su na snazi mjere Vijeća Sigurnosti Organizacije Ujedinjenih Naroda (dalje u tekstu: VS OUN) ili Europske Unije (dalje u tekstu: EU) - među relevantne mjere se ubrajaju: financijske sankcije koje uključuju zamrzavanje sredstava na računu i/ili zabranu raspolaganja imovinom (ekonomski izvori), vojni embargo koji znači zabranu prometa oružjem sa subjektom i slično,
2. stranke s prebivalištem ili sjedištem u entitetima koji nisu subjekt međunarodnog prava, odnosno nisu međunarodno priznati kao države (takvi entiteti daju mogućnost fiktivne registracije pravne osobe, omogućavaju izdavanje fiktivnih identifikacijskih dokumenata i slično).

Također, stranke koje predstavljaju visoki rizik za pranje novca ili financiranje terorizma su:

kod fizičkih osoba:

- a) stranka je strana politički izložena osoba, odnosno osoba koja djeluje ili je u prošloj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti i ima stalno prebivalište u državi članici EU ili u trećoj državi, odnosno osoba koja djeluje ili je djelovala u prošloj godini (ili dulje) na istaknutoj javnoj dužnosti u državi članici EU ili trećoj državi, posebice:
 1. predsjednici država, predsjednici vlade, ministri i njihovi pomoćnici,
 2. izabrani predstavnici zakonodavne vlasti,
 3. članovi vrhovnih, ustavnih i drugih visokih sudova, protiv čije presude, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove,
 4. suci financijskih sudova i članovi savjeta središnjih banaka,
 5. veleposlanici, konzuli i visoki časnici oružanih snaga,
 6. članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države
- b) stranka čiji je član obitelji strana politički izložena osoba: bračni ili izvanbračni drug, roditelji, braća, sestre, djeca te njihovi bračni ili izvanbračni drugovi
- c) stranka čiji je suradnik politički izložena osoba, odnosno svaka fizička osoba koja ima zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljenog poslovnog odnosa, ili ima bilo koje druge uske poslovne kontakte s politički izloženom osobom
- d) stranka nije osobno prisutna pri utvrđivanju i provjeri identiteta kod obveznika (osobnom nazočnošću kod obveznika se smatra da je stranka ili njezin zakonski zastupnik, odnosno opunomoćenik kada se radi o zastupanju pravne osobe, kod provjere identiteta osobno fizički nazočna kod obveznika za vrijeme predočavanja važećeg osobnog dokumenta temeljem kojeg obveznik potvrđuje njegov identitet).

kod pravnih osoba:

- a. stranka je strana pravna osoba koja ne obavlja ili ne smije obavljati trgovinske, proizvodne ili druge djelatnosti u državi u kojoj je registrirana (tu se radi o pravnoj osobi sa sjedištem u državi koja je poznata kao off-shore financijski centar, i za koju vrijede određena ograničenja kod neposrednog obavljanja registrirane djelatnosti u toj državi),
- b. stranka je strana pravna osoba koja obavlja poslove iz članka 3. točke 21. Zakona, a ima nepoznate ili prikrivene vlasnike, tajne ulagače ili upravljače,,
- c. stranka ima kompliciranu statusnu strukturu ili kompleksan lanac vlasništva (komplicirana vlasnička struktura ili kompleksan lanac vlasništva otežava ili ne omogućava utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke, odnosno osobe koja posredno osigurava imovinska sredstva, na temelju kojih ima mogućnost nadzirati, usmjeriti ili na drugi način značajno utjecati na odluke uprave ili posloводства stranke pri odlučivanju o financiranju i poslovanju),
- d. stranka je financijska organizacija koja za obavljanje svojih djelatnosti ne treba, odnosno nije obvezna dobiti licencu odgovarajućeg nadzornog tijela. Odnosno, u skladu s matičnim zakonodavstvom, nije subjekt mjera na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
- e. stranka je neprofitna organizacija (ustanova, društvo ili druga pravna osoba, odnosno subjekt osnovan za javno-korisne, dobrotvorne namjene, vjerske zajednice, udruge, zaklade, fundacije, neprofitna udruženja i druge osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost) i ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:
 1. ima sjedište u državi koja je poznata kao off-shore financijski centar,
 2. ima sjedište u državi koja je poznata kao financijski, odnosno porezni raj,
 3. ima sjedište u državi koja nije članica EU ili potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskog gospodarskog prostora (dalje u tekstu: potpisnica SEGP), odnosno u državi koja ne spada u jednakovrijedne treće države,
 4. među njezinim članovima ili osnivačima je fizička ili pravna osoba koja je rezident bilo koje države navedene u prethodnoj točki,
- f. stranka je pravna osoba osnovana izdavanjem dionica na donositelja.

6.1.2. Zemljopisni položaj stranke

U stranke koje predstavljaju visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma se ubrajaju one sa stalnim ili povremenim prebivalištem, odnosno sjedištem u:

1. državi koja nije članica EU ili potpisnica SEGP, odnosno državi koja ne spada u jednakovrijedne treće države,
2. državi koja je temeljem procjene nadležnih međunarodnih organizacija poznata po proizvodnji ili dobro organiziranoj i razvijenoj trgovini drogom (države bliskog, srednjeg ili dalekog Istoka koje su poznate po proizvodnji heroina: Turska, Afganistan, Pakistan i države zlatnog trokuta (Mianmar, Laos, Tajland), države Južne

Amerike poznate po proizvodnji kokaina: Peru, Kolumbija i susjedne države, države srednjeg i dalekog Istoka te srednje Amerike, poznate po proizvodnji indijske konoplje: Turska, Libanon, Afganistan, Pakistan, Maroko, Tunis, Nigerija i susjedne države te Meksiko),

3. državi koja je temeljem procjene nadležnih međunarodnih organizacija poznata po visokom stupnju organiziranog kriminala zbog: korupcije, trgovine oružjem, trgovine bijelim robljem ili kršenja ljudskih prava,
4. državi koja je prema procjeni međunarodne organizacije Financial Action Task Force svrstana među nekooperativne države ili teritorije (radi se o državama, odnosno teritorijima koje, po ocjeni FATF, nemaju odgovarajuće zakonodavstvo na području sprječavanja ili otkrivanja pranja novca ili financiranja terorizma, nadzor države nad financijskim institucijama ne postoji ili je neprimjeren, osnivanje ili djelovanje financijskih institucija je moguće bez odobrenja ili registracije kod nadležnih državnih tijela, država potiče otvaranje anonimnih računa, odnosno drugih anonimnih financijskih instrumenata, manjkav je sustav prepoznavanja i obavješćivanja o sumnjivim transakcijama, zakonodavstvo ne poznaje obvezu utvrđivanja stvarnog vlasnika, međunarodna suradnja je neučinkovita ili uopće ne postoji),
5. državi protiv koje su na snazi mjere Organizacije ujedinjenih naroda ili EU, među koje spadaju posebno potpun ili djelomičan prekid ekonomskih odnosa, željezničkih, pomorskih, zračnih, poštanskih, telegrafskih, radijskih i drugih komunikacijskih veza, prekid diplomatskih odnosa, vojni embargo, putnički embargo i slično,
6. državi koja je poznata kao financijski, odnosno porezni raj (za te države je posebno značajno da omogućavaju potpun ili djelomičan oprost obveze plaćanja poreza, odnosno porezna stopa je značajno niža u odnosu na druge države. Takve države obično nemaju sklopljene ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, odnosno ako i jesu potpisale te ugovore, ne poštuju ih, zakonodavstvo tih država omogućava, odnosno zahtjeva striktno poštivanje bankarske i poslovne tajne, osigurane su brze, diskretne i jeftine financijske usluge. U države koje su opće poznate kao financijski, odnosno porezni raj ubrajaju se: Dubai – Jebel Alii Free Ziona, Gibraltar, Hong Kong, Otok Man, Liechtenstein, Macau, Mauricius, Monako, Nauru, Otočje Nevis, Island – područje Norfolk, Panama, Samoa, San Marino, Sark, Sejšeli, St. Kitts i Nevis, Sv. Vincent i Grenadini, Švicarska – kantoni Vaud i Zug, otočje Turks i Caicos, Sjedinjene Američke Države – savezna države Delaware i Wyoming, Urugvaj, Djevičanski otoci i Vanatu),
7. državi koja je opće poznata kao off-shore financijski centar (za te države je značajno da određuju ograničenja pri neposrednom obavljanju registriranih djelatnosti poslovnih subjekata u državi, osiguravaju visoki stupanj bankarske i poslovne tajne, provodi se liberalna kontrola nad vanjsko trgovinskim poslovanjem, osigurane su brze, diskretne i jeftine financijske usluge i registracija pravnih osoba. Obilježje tih država je također, često pomanjkanje zakonodavstva na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. U države koje su poznate kao poznati off-shore financijski centri ubrajaju se: Andora, Anguila, Antigva i Barbuda, Aruba, Bahami, Barbados, Belize, Bermudi, Britanski djevičanski otoci, Brunej Darussalam, Kabo Verde, Kajmanski otoci, Kukovi otoci, Kostarika, Delaware (SAD), Dominika, Gibraltar, Grenada, Guernsey, Otok Man, Jersey, Labuan (Malezija), Libanon,

Lihtenštajn, Makao, Madeira (Portugal), Maršalovi otoci, Mauricijus, Monako, Montserrat, Nauru, Nevada (SAD), Nizozemski Antili, Niue, Palau, Panama, Filipini, Samoa, Sejšeli, Sveti Kristofer i Nevis, Sveta Lucija, Sveti Vincent i Grenadini, Zug (Švicarska), Tonga, otoci Turks i Caicos, Urugvaj, Vanuatu i Wyoming (SAD).

Kao nadležne međunarodne organizacije za praćenje učinkovitosti sukladnosti provođenja mjera na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma s odredbama međunarodnih standarda, obveznici trebaju kao meritorne tretirati sljedeće međunarodne organizacije:

1. Europska središnja banka,
2. Odbor Europske Komisije za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma,
3. Međunarodna projektna skupina za financijske akcije (FATF),
4. Međunarodni monetarni fond,
5. Svjetska banka,
6. Međunarodno udruženje financijskih nadzornih tijela koja se bave otkrivanjem i sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma – Financial Intelligence Units (Egmont Group),
7. Posebni odbor stručnjaka Vijeća Europe za ocjenjivanje mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (MONEYVAL),
8. Međunarodno udruženje komisija za vrijednosne papire (IOSCO),
9. Samostalno i neovisno udruženje supervizora tržišta vrijednosnih papira država članica Europske Unije (CESR),
10. Vijeće europskih nadzornih tijela za osiguranje i mirovinske fondova (CEIOPS),
11. Međunarodno udruženje nadzornih tijela za osiguranje (IAIS).

6.1.3. Poslovni odnosi, proizvodi i transakcije

U poslovne odnose koji mogu predstavljati visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma, ubrajaju se:

1. poslovni odnosi koji uključuju stalne ili velike uplate novčanih sredstava s računa stranke, odnosno kod kreditne ili financijske institucije u državi koja nije članica EU ili potpisnica SEGP, ili državi, koja se ne tretira kao jednakovrijedna treća država, odnosno poslovni odnosi koji uključuje veće isplate novčanih sredstava na račun stranke koji je otvoren u kreditnoj ili financijskoj instituciji zemlje koja nije članica EU, potpisnica SEGP ili jednakovrijedna treća zemlja,
2. poslovni odnosi koje u svoje ime i za račun stranke kao skrbnik sklopi, odnosno obavi strana kreditna financijska ili druga fiduciarna institucija sa sjedištem u državi koja nije članica EU, odnosno potpisnica SEGP ili jednakovrijedna treća država,
3. poslovni odnosi sklopljeni bez osobne nazočnosti stranke kod obveznika, a u vezi s kojim nisu ispunjeni uvjeti za provedbu pojednostavljene dubinske analize stranke i
4. poslovni odnosi koji bi bili sklopljeni u korist osobe ili subjekta koji se nalazi na popisu osoba ili subjekata protiv kojih su na snazi mjere VS OUN ili EU.

Kao proizvodi koji predstavlja visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma smatraju se svi prenosivi instrumenti koji glase na donositelja, ali isto tako prenosivi instrumenti, izdani na donositelja ili u korist fiktivnog primatelja, indosirani bez ograničenja ili u drugim oblicima koji dopuštaju prijenos naslova nakon predaje i svi drugi nepotpuni instrumenti koji su doduše potpisani, ali bez navedenog imena primatelja novca.

Kao transakcije koje predstavljaju visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma, ubrajaju se:

1. transakcije koje su bile namijenjene osobama, odnosno subjektima protiv kojih su na snazi mjere VS OUN ili EU,
2. transakcije koje bi stranka izvršila u ime i za račun osobe ili subjekta protiv kojeg su na snazi mjere VS OUN ili EU,
3. uplata novčanih sredstava s računa stranke, odnosno isplata novčanih sredstava na račun stranke, koji je različit od računa koji je stranka navela pri utvrđivanju identifikacije, odnosno, preko kojega uobičajeno posluje ili je poslovala (posebno ako se radi o prekograničnoj transakciji),
4. transakcije namijenjene osobama s prebivalištem ili sjedištem u državi koja je poznata kao financijski, odnosno porezni raj,
5. transakcije namijenjene osobama s prebivalištem ili sjedištem u državi koja je poznata kao off-shore financijski centar i
6. transakcije namijenjene neprofitnim organizacijama koje imaju sjedište u: državi, poznatoj kao off-shore financijski centar, državi poznatoj kao financijski, odnosno porezni raj ili državi koja nije članica EU, odnosno potpisnica SEGP ili jednakovrijedna treća država.

6.1.4. Prethodna iskustva obveznika sa strankom

Stranke koje s obzirom na iskustvo obveznika, predstavljaju visoki rizik za pranje novca ili financiranje terorizma su:

1. osobe za koje je Ured zatražio od obveznika u zadnje tri godine da dostavi podatke u skladu s odredbama članka 59. Zakona,
2. osobe za koje je Ured u zadnje 3 godine obvezniku izdao nalog o privremenom zaustavljanju izvršenja sumnjive transakcije,
3. osobe za koje je Ured u zadnje 3 godine obvezniku izdao nalog za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke,
4. osobe za koje je obveznik u zadnje 3 godine dostavljao podatke Uredu jer su u svezi s tom osobom ili transakcijom koju je ta osoba obavljala, postojali razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

6.2. Srednji (prosječni) rizik za pranje novca i financiranje terorizma

Obveznik svrstava u kategoriju srednjih (prosječno) rizičnih onu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju koja na temelju kriterija iz Smjernica nije moguće svrstati među visoko ili neznatno rizične. Obveznik u tom slučaju postupuje u skladu s odredbama Zakona prema kojima se uređuje područje obične dubinske analize stranke.

6.3. Neznatni rizik za pranje novca i financiranje terorizma

Kao stranku koja predstavlja neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma, obveznik tretira sljedeće:

1. obveznik iz članka 4. stavka 2. točaka 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9. i 10. Zakona, odnosno:
 - banke, podružnice banaka država članica, podružnice banaka trećih država i banke država članica koje su ovlaštene neposredno obavljati poslove u Republici Hrvatskoj,
 - štedne banke,
 - stambene štedionice,
 - Hrvatska pošta,
 - društva za upravljanje investicijskim fondovima, poslovne jedinice društava za upravljanje investicijskim fondovima trećih država, društva za upravljanje investicijskim fondovima država članica koje u Republici Hrvatskoj imaju poslovnu jedinicu, odnosno koja su ovlaštena za neposredno obavljanje poslova upravljanja fondovima na području Republike Hrvatske i treće osobe kojima je dopušteno, u skladu sa zakonom koji uređuje rad fondova, povjeriti obavljanje pojedinih poslova od strane društava za upravljanje,
 - mirovinska društva koja uključuju: društva za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinska osiguravajuća društva,
 - društva ovlaštena za poslove s financijskim instrumentima i podružnice inozemnih društava za poslove s financijskim instrumentima u Republici Hrvatskoj,
 - društva za osiguranje koja imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja, podružnice društava za osiguranje iz trećih država koje imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja i društva za osiguranje iz država članica koja u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove životnih osiguranja neposredno ili preko podružnice, ili druga istovjetna institucija pod uvjetom da ima sjedište u državi članici ili u trećoj državi,
2. državno tijelo, tijelo lokalne i područne (regionalne) samouprave, javna agencija, javni fond, javni zavod ili komora,
3. društvo čiji su financijski instrumenti prihvaćeni i kojima se trguje na burzi ili uređenom javnom tržištu u jednoj ili u više država članica u skladu s propisima Europske unije, odnosno društva sa sjedištem u trećoj državi čiji su financijski instrumenti prihvaćeni i kojima se trguje na burzi ili uređenom javnom tržištu u državi članici ili u toj trećoj državi, pod uvjetom da u toj trećoj državi vrijede zahtjevi za objavljivanje podataka u skladu s propisima Europske unije,
4. osobe iz članka 7. stavka 5. Zakona za koje postoji neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma.

IV. DUBINSKA ANALIZA STRANKE

1. Redovita dubinska analiza stranke

1.1. Općenito

Analiza stranke je ključni preventivni element u sustavu otkrivanja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Svrha provođenja mjera dubinske analize stranke je na vjerodostojan način utvrditi i potvrditi stvarni identitet stranke. Dubinska analiza stranke obuhvaća: utvrđivanje i provjeru identiteta stranke, utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke ako je stranka pravna osoba i podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije i drugih podataka, u skladu s odredbama članka 8. Zakona.

Obveznik utvrđuje i provjerava identitet stranke na temelju vjerodostojnih, neovisnih i objektivnih izvora (uvidom u odgovarajući identifikacijski dokument koji je službeni osobni dokument, izvornik ili ovjerena preslika iz sudskog registra i drugog javnog registra). Obveznik utvrđuje i provjerava identitet stranke na 2 načina: neposredno u osobnoj nazočnosti stranke ili njenoga zakonskog zastupnika, odnosno drugog punomoćnika (samo ako se radi o stranci, pravnoj osobi) kod obveznika ili posredno preko treće osobe.

Zakon izriječno zabranjuje sklapanje poslovnog odnosa ili izvršenje transakcije u slučaju kada identitet stranke nije moguće utvrditi, ili kada obveznik utemeljeno posumnja u istinitost ili vjerodostojnost podataka, odnosno dokumentacije kojom stranka potvrđuje svoj identitet, te u situaciji kada stranka nije spremna ili ne pokazuje spremnost surađivati s obveznikom pri utvrđivanju istinitih i potpunih podataka koje obveznik zahtjeva u okviru analize stranke. Obveznik u takvom slučaju poslovni odnos ne smije sklopiti, a već postojeći poslovni odnos ili transakciju mora prekinuti i o tome obavijestiti Ured.

Obveznik može pojednostaviti mjere analize stranke samo u slučajevima i prema uvjetima iz članka 14. Zakona. Obveznici moraju poštivati izuzetke iz članka 14. Zakona ako u određenom slučaju, u svezi sa strankom ili transakcijom, postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Zakon polazi od temeljne pretpostavke da određene stranke, poslovni odnosi, proizvodi ili transakcije predstavljaju veće, a drugi manje rizike od zlouporabe pranja novca ili financiranja terorizma. Zato Zakon za određene slučajeve zahtjeva posebno stroge postupke za poznavanje i provjeru stranaka ili omogućava pojednostavljene mjere za provjeravanje stranaka. Osim obične dubinske analize stranke, Zakon definira još 2 različita načina dubinske analize stranke, i to: pojačanu dubinsku analizu za stranke za koje postoji veliki rizik za pranje novca i financiranje terorizma, i pojednostavljenu analizu stranke koja je dopuštena u slučaju kada postoji neznatni rizik za pranje novca i financiranje terorizma.

1.2. Obveza dubinske analize stranke

Obveznik obavlja dubinsku analizu stranke:

1. prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom (poslovni odnos je svaki poslovni ili drugi ugovorni odnos koji stranka uspostavi ili sklopi kod obveznika i povezan je s obavljanjem djelatnosti obveznika, npr. ugovor o obavljanju investicijskih poslova, ugovor o burzovnom posredovanju, ugovor o upravljanju financijskim instrumentima, pristup stranke pravilima upravljanja investicijskim fondom. Izuzetak je da se pristupanje drugom fondu istog društva za upravljanje investicijskim fondovima ne tretira kao sklapanje novog poslovnog odnosa),
2. pri svakoj transakciji u vrijednosti 105.0000,00 kuna i više, bez obzira radi li se o jednoj transakciji ili više transakcija koje su između sebe očigledno povezane. Kao transakcije koje su među sobom logično povezane podrazumijevamo:
 - dvije ili više uzastopne, između sebe razdvojene transakcije, koje zajedno iznose više od 105.000,00 kuna i koje određena stranka izvršava u korist iste treće osobe za istu namjenu,
 - dvije ili više transakcija, koje zajedno iznose više od 105.000,00 kuna i koje izvršava više osoba koje su povezane rodbinski ili kapitalno, u korist iste treće osobe za istu namjenu,
3. kod sumnje na vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke,
4. uvijek kada kod transakcije ili stranke postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije.

2. Pojačana dubinska analiza stranke

U slučaju kada su određena stranka, poslovni odnos, proizvod ili transakcija kategorizirani kao visoko rizični za pranje novca ili financiranje terorizma, obveznici moraju obaviti pojačanu dubinsku analizu stranke. Člankom 30. Zakon posebno definira da je kao visoko rizično za pranje novca ili financiranje terorizma potrebno tretirati: uspostavljanje korespondentnog odnosa s bankom ili drugom sličnom kreditnom institucijom koja ima sjedište u trećoj državi, poslovne odnose sklopljene s politički izloženom osobom i slučajeve kada stranka nije bila osobno nazočna pri utvrđivanju i provjeri identiteta za vrijeme provođenja mjera dubinske analize. Za navedene slučajeve, Zakon je posebno odredio opseg pojačane dubinske analize s primjenom dodatnih mjera koje obveznik mora provesti.

2.1. Pojačana dubinska analiza strane politički izložene osobe

U skladu sa Zakonom, strane politički izložene osobe su sve fizičke osobe sa stalnim prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi, koje djeluju ili su u posljednjoj godini (ili dulje) djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njihove uže obitelji ili osobe za koje je poznato da su bliski suradnici takvih osoba.

U skladu sa odredbama Zakona, strana politički izložena osoba predstavlja visoko rizičnu stranku i zato obveznik mora provesti pojačanu dubinsku analizu u svim slučajevima kada takva osoba nastupa kao stranka koja je prema kriterijima Zakona i Smjernica definirana kao strana politički izložena osoba, prije sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije.

Pojačana dubinska analiza stranke, osim mjera dubinske analize stranke iz članka 8. stavka 1. Zakona, podrazumijeva provođenje dodatnih mjera i to:

1. prikupljanje podataka o izvoru sredstava i imovine koji jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa, odnosno transakcije,
2. obvezno dobivanje pismenog odobrenja nadređene odgovorne osobe i to prije sklapanja poslovnog odnosa s takvom strankom,
3. posebno pažljivo praćenje transakcija i drugih poslovnih aktivnosti koje kod obveznika provodi strana politički izložena osoba, i to nakon sklapanja poslovnog odnosa.

Podatak o tome je li konkretna osoba strana politički izložena osoba ili ne, obveznik dobije iz posebne vlastoručno potpisane pismene izjave koju stranka ispuni prije sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije. Pisana izjava mora biti sastavljena na hrvatskom i engleskom jeziku, te ju obveznik mora predložiti na potpisivanje svakoj stranci koja je fizička osoba sa stalnim prebivalištem u drugoj državi. Pismena izjava mora uključivati najmanje sljedeće podatke:

1. ime i prezime, stalno prebivalište, datum i mjesto rođenja stranke koja sklapa poslovni odnos ili izvodi transakciju, te broj, vrstu i naziv izdavatelja važećega osobnog dokumenta,
2. izjavu je li stranka prema kriterijima Zakona, politički izložena osoba ili ne,
3. podatke o tome o kojoj vrsti politički izložene osobe se radi (radi li se o osobi koja djeluje ili je u zadnjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, ili o članu obitelji politički izložene osobe, ili o bliskom suradniku politički izložene osobe),
4. podatke o vremenu obavljanja te funkcije, ako je stranka osoba koja djeluje ili je djelovala u zadnjoj godini (ili dulje) na istaknutoj javnoj dužnosti u stranoj državi,
5. podatke o vrsti javne funkcije koju osoba obavlja ili je u zadnjih godinu dana (ili dulje) obavljala (predsjednik države, predsjednik vlade, veleposlanik itd.),
6. podatke o obiteljskom odnosu, ako je stranka član obitelji politički izložene osobe koja djeluje ili je djelovala u zadnjih godinu dana (ili dulje) na istaknutoj javnoj dužnosti u stranoj državi,
7. podatke o obliku i načinu poslovne suradnje, ako je stranka bliski suradnik osobe koja djeluje ili je djelovala u zadnjih godinu dana (ili dulje) na istaknutoj javnoj dužnosti u stranoj državi,
8. odredbu prema kojoj stranka dozvoljava obvezniku da u svrhu provjere istinitosti podataka dobivenih izjavom, samostalno provjeri podatke o stranci na osnovu uvida u javne ili druge dostupne evidencije podataka, odnosno da ih provjeri neposredno kod nadležnih organa druge države, pri konzularnom predstavništvu ili veleposlanstvu te države u Republici Hrvatskoj, odnosno Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske,
9. vlastoručni potpis stranke.

U slučaju sumnje na istinitost podataka dobivenih izjavom, obveznik može podatke dodatno provjeriti uvidom u javne i druge, njemu dostupne podatke (obveznik sam prosuđuje u kolikoj mjeri i u kojem opsegu će kao vjerodostojne i za dubinsku analizu stranke relevantnim

smatrati komercijalne popise tj. baze podataka politički izloženih osoba), te podatke može provjeriti i kod: nadležnih državnih organa drugih država, konzularnih predstavništava ili veleposlanstava stranih država u Republici Hrvatskoj i Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske.

Za razliku od sklapanja poslovnog odnosa sa strankama koje imaju prebivalište u inozemstvu, kod sklapanja poslovnog odnosa sa strankama koje imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, obveznik ne treba dobiti posebnu izjavu o tome je li stranka politički izložena osoba, već obveznik, na temelju dobivenih podataka o stranci i javno dostupnih informacija, sam prosuđuje je li stranka politički izložena osoba.

2.2. Nenazočnost stranke

Obveznik je dužan obaviti dubinsku analizu stranke u slučaju da stranka ili njezin zakonski zastupnik, pri utvrđivanju ili provjeri identiteta kod sklapanja poslovnog odnosa, nije osobno nazočna kod obveznika ili ako je strankin identitet utvrdila i provjerila treća osoba.

Dubinska analiza stranke, osim uvjeta iz članka 8. stavka 1. Zakona, obuhvaća provođenje najmanje jedne od sljedećih mjera i to:

1. dobivanje dokumenata, podataka ili informacija na temelju kojih obveznik može dodatno provjeriti i potvrditi vjerodostojnost identifikacijskih dokumenata i podataka, na osnovu kojih je bio utvrđen i potvrđen identitet stranke (preslika osobne iskaznice i kartice: tekućeg, žiro, deviznog računa ili štedne knjižice, javno bilježničko ovjerenih),
2. dodatne provjere dobivenih podataka o stranci u javnim i drugim dostupnim evidencijama podataka,
3. dobivanje odgovarajućih referenci od strane kreditne ili financijske institucije s kojom stranka ima sklopljeni poslovni odnos (npr. otvoren račun), pri čemu je potrebno uzeti u obzir da se kao kreditne ili financijske institucije u ovom slučaju mogu tretirati samo institucije koje u skladu s matičnim zakonodavstvom poštuju mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma,
4. dodatna provjera podataka i informacija o stranci, kod nadležnih državnih organa ili drugih nadležnih nadzornih institucija u državi u kojoj stranka ima svoje prebivalište ili sjedište,
5. uspostavljanje neposrednog kontakta sa strankom telefonski, ili posjetom ovlaštene osobe obveznika u kući ili sjedištu stranke.

Kod sklapanja poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke, kada je strankin identitet utvrdila i provjerila treća osoba, obveznik mora koristiti mjere kojima utvrđuje da je treća osoba kojoj je obveznik povjerio dubinsku analizu stranke, utvrdila i provjerila identitet stranke u njezinoj nazočnosti.

Kod sklapanja poslovnog odnosa bez nazočnosti stranke obveznik mora, u skladu s odredbama Zakona, provesti mjere kojima utvrđuje da je stranka, prije provođenja transakcije, prvu uplatu izvršila na račun obveznika, na teret računa kojeg je stranka na svoje ime ili

njezin zakonski zastupnik u svoje ime ili u ime stranke, otvorio ili ima otvorenog kod jedne od sljedećih kreditnih institucija:

1. banci sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja ima dozvolu Hrvatske narodne banke za obavljanje bankarskih poslova,
2. banci države članice EU koja ima osnovanu podružnicu na području Republike Hrvatske, odnosno ima dozvolu za neposredno obavljanje bankarskih poslova na području Republike Hrvatske,
3. podružnici banke treće države koja je dozvolu za osnivanje dobila od Hrvatske narodne banke,
4. štedionici sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja obavlja bankarske poslove na temelju dozvole Hrvatske narodne banke i
5. banci sa sjedištem u državi članici EU, državi potpisnici Sporazuma o osnivanju Europskog gospodarskog prostora ili jednakovrijednoj trećoj državi,

i koji račun je stranka navela na mjerodavnoj izjavi, tijekom sklapanja poslovnog odnosa.

Obveznik je dužan obratiti posebnu pozornost na svaki rizik od pranja novca i/ili financiranja terorizma koji bi mogao proizaći iz novih tehnologija koje omogućuju anonimnost (npr. internet bankarstvo) te uspostaviti politike i poduzeti mjere za sprječavanje upotrebe novih tehnologija u svrhu pranja novca i financiranja terorizma. Politike i procedure obveznika za rizik koji prati poslovni odnos ili transakciju sa strankama koje nisu fizički nazočne, primjenjuju se i u poslovanju sa strankama putem novih tehnologija, uz uvažavanje odredaba članka 33. Zakona.

2.3. Druge visoko rizične stranke

Zakon u odredbama članka 30. stavka 3. navodi da se mjere pojačane dubinske analize stranke smisleno mogu upotrijebiti i u drugim slučajevima visoko rizičnih stranaka, poslovnih odnosa, proizvoda ili transakcija. Kao smisljena upotreba propisanih zakonskih mjera, u skladu sa Smjernicama, ubraja se provedba sljedećih mjera:

1. obvezno prethodno pisano odobrenje za sklapanje takvog poslovnog odnosa ili izvršenje transakcije od strane nadređene osobe kod obveznika,
2. obvezno korištenje jedne od sljedećih mjera:
 - a. dobivanje dokumenata, podataka ili informacija, na temelju kojih obveznik dodatno provjerava i potvrđuje vjerodostojnosti identifikacijskih dokumenata i podataka pomoću kojih je bio utvrđen i potvrđen identitet stranke,
 - b. dodatno provjeravanje dobivenih podataka o stranci u javnim i drugim dostupnim evidencijama podataka,
 - c. dobivanje odgovarajućih referenci od strane kreditne ili financijske institucije s kojom stranka ima sklopljeni poslovni odnos (npr. otvoren račun), pri čemu je potrebno uzeti u obzir da se kao kreditne ili financijske institucije u ovom slučaju mogu tretirati samo institucije koje, u skladu sa matičnim zakonodavstvom poštuju mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (iz EU ili jednakovrijednih trećih država),
 - d. dodatna provjera podataka i informacija o stranci kod nadležnih državnih tijela ili drugih nadležnih nadzornih institucija u državi u kojoj stranka ima svoje prebivalište ili sjedište,

- e. uspostavljanje neposrednog kontakta sa strankom telefonski, ili posjetom ovlaštene osobe obveznika u kući ili sjedištu stranke,
3. obavezno praćenje transakcija i drugih poslovnih aktivnosti koje stranka obavlja kod obveznika.

3. Pojednostavljena dubinska analiza stranke

Zakon omogućava da obveznik obavi pojednostavljenu dubinsku analizu stranke u slučajevima: kad je rizik za pranje novca ili financiranje terorizma neznatan, kad su podaci o stranci koja je pravna osoba ili njen stvarni vlasnik transparentni, odnosno javno dostupni, ili kad na državnoj razini postoji odgovarajući nadzor nad poslovanjem stranke. To znači da obveznik u određenom slučaju utvrđuje i provjerava identitet stranke, ali postupak je manje opsežan nego kod obične ili dubinske analize stranke. Nazočnost zakonskog zastupnika ili punomoćnika pravne osobe nije obvezna pri utvrđivanju identiteta, kao ni utvrđivanje stvarnog vlasnika stranke.

Kada Zakon dopušta da obveznik napravi pojednostavljenu dubinsku analizu stranke u slučaju kada je stranka obveznik iz članka 4. stavka 2. točke 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9. i 10, na temelju zaprimljenih podataka o stranci i ocjeni rizičnosti stranke za pranje novca i financiranje terorizma obveznik mora utvrditi je li stranka stvarno ispunila uvjete te da, u skladu sa Smjernicama, predstavlja neznatni rizik za pranje novca ili financiranje terorizma.

Obveznik ne smije sklopiti poslovni odnos ili izvršiti transakciju prije nego utvrdi sve činjenice potrebne za prosuđivanja radi li se o pojednostavljenoj dubinskoj analizi stranke. Pojednostavljena dubinska analiza stranke nije dopuštena kada je u vezi sa strankom ili transakcijom, došlo do sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno ako je stranka, u skladu s ocjenom rizičnosti, uvrštena u kategoriju visoko rizičnih stranaka.

4. Dubinska analiza stanke preko treće osobe

Obveznik može prilikom sklapanje poslovnog odnosa kao uvjet koji propisuje Zakon, dubinsku analizu stranke povjeriti trećoj osobi, pri čemu mora prethodno provjeriti ispunjava li, treća osoba kojoj se povjerava dubinska analiza stranke, sve uvjete, propisane Zakonom i podzakonskim aktima.

Obveznik mora provjeriti ispunjavanje uvjeta treće osobe na jedan od sljedećih načina:

1. uvidom u javne ili druge dostupne evidencije podataka,
2. uvidom u dokumente i poslovnu dokumentaciju koje obvezniku dostavi treća osoba, ili
3. dobivanjem pisane izjave treće osobe kojom jamči obvezniku da ispunjava zahtijevane uvjete.

Ako je treća osoba umjesto obveznika provela dubinsku analizu stranke, onda je ona odgovorna za ispunjavanje obveza iz Zakona, uključujući obvezu prijavljivanja sumnjivih transakcija te obvezu čuvanja podataka i dokumentacije.

Iako je treća osoba umjesto obveznika provela dubinsku analizu stranke, obveznik i dalje snosi odgovornost za provođenje mjera dubinske analize.

V. PROVOĐENJE MJERA OTKRIVANJA I SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U POSLOVNIM JEDINICAMA I DRUŠTVIMA U KOJIMA OBVEZNIK IMA VEĆINSKI UDJEL ILI VEĆINSKO PRAVO U ODLUČIVANJU, A KOJA IMAJU SJEDIŠTE U TREĆOJ DRŽAVI

Obveznik mora uspostaviti sustav vođenja jedinstvene politike otkrivanja i sprječavanja pranja novca. U tu svrhu posebno mora voditi brigu da se Zakonom propisane mjere za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a koje se odnose na dubinsku analizu stranke, obavješćivanje o sumnjivim transakcijama, vođenje evidencija, interne revizije, imenovanje opunomoćenika, pohranu podataka i druge bitne okolnosti povezane s otkrivanjem i sprječavanjem pranja novca ili financiranja terorizma u jednakom, odnosno sličnom opsegu provode i u poslovnim jedinicama i društvima u kojima obveznik ima većinski udjel ili većinsko pravo u odlučivanju, a koja imaju sjedište u trećoj državi.

U slučaju da su standardi za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma koji su implementirani u djelovanje poslovnih jedinica i društva u kojem obveznik ima većinski udjel, ili većinsko pravo u odlučivanju, u izričitoj suprotnosti sa zakonodavstvom treće države u kojoj ta poslovna jedinica ili društvo imaju sjedište, obveznik mora o tome obavijestiti Ured i provesti odgovarajuće mjere za ukidanje rizika za pranje novca ili financiranje terorizma, kao što su:

1. uspostavljanje dodatnih internih postupaka kojima se sprječava, odnosno smanjuje mogućnost zlouporabe pranja novca ili financiranja terorizma,
2. provođenje dodatne interne kontrole nad poslovanjem obveznika, na svim ključnim područjima koja su najviše izložena riziku pranja novca i financiranja terorizma,
3. uspostavljanje internih mehanizama prosudbe rizičnosti određenih stanaka, poslovnih odnosa, proizvoda i transakcija, u skladu sa Smjernicama,
4. provođenje striktno politike klasifikacije stanaka prema njihovoj rizičnosti i dosljedno provođenje mjera prihvaćenih na temelju te politike,
5. dodatna edukacija zaposlenih.

Uprava obveznika mora:

- osigurati da s politikom otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma budu upoznate sve poslovne jedinice i društva u kojima obveznik ima većinski udjel ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u trećoj državi i njihovi zaposlenici,

- preko voditelja poslovnih jedinica i društva u kojima obveznik ima većinski udjel ili većinsko pravo u odlučivanju, osigurati da se interni postupci otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, prihvaćeni na temelju Zakona i Smjernica, u što većoj mjeri ugrade u njihove poslovne procese,

- provoditi stalan nadzor odgovarajućeg i učinkovitog provođenja mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u poslovnim jedinicama i društvima u kojima obveznik ima većinski udjel ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u trećim državama.

Poslovne jedinice i društva u kojima obveznik ima većinski udjel ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u trećoj državi, moraju najmanje jednom godišnje matičnog obveznika izvijestiti o prihvaćenim mjerama na području otkrivanja i sprečavanja pranja novca, posebno glede dubinske analize stranke, provođenja postupka ocjenjivanja analize rizičnosti, prepoznavanja i obavješćivanja o sumnjivim transakcijama, sigurnosti i pohrane podataka i dokumentacije, vođenja evidencije o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama.

VI. PRAĆENJE POSLOVNIH AKTIVNOSTI STRANKE

1. Svrha praćenja poslovnih aktivnosti stranke

Redovito praćenje poslovnih aktivnosti stranke ključno je za utvrđivanje učinkovitosti provođenja propisanih mjera na području otkrivanja i sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma. Svrha praćenja poslovnih aktivnosti stranke je utvrđivanje zakonitosti poslovanja stranke i provjera usklađenosti poslovanja stranke s predviđenom prirodom i namjenom poslovnog odnosa koji je stranka sklopila kod obveznika, odnosno s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja. Praćenje poslovnih aktivnosti stranke dijeli se na 4 segmenta poslovanja stranke kod obveznika, i to:

1. praćenje i provjeravanje usklađenosti poslovanja stranke s predviđenom prirodom i namjenom poslovnog odnosa,
2. praćenje i provjeravanje usklađenosti izvora sredstava stranke s predviđenim izvorom sredstava koji je stranka navela pri uspostavljanju poslovnog odnosa kod obveznika,
3. praćenje i provjeravanje usklađenosti strankinog poslovanja s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja,
4. praćenje i ažuriranje prikupljenih dokumenata i podataka o stranci.

2. Mjere praćenja poslovne aktivnosti stranke

1. Za praćenje i provjeravanje usklađenosti strankinoga poslovanja s predviđenom prirodom i svrhom poslovnog odnosa koji je stranka sklopila kod korisnika, koriste se sljedeće mjere:
 - a. analiza podataka o kupnji i/ili prodaji financijskog instrumenta odnosno drugih transakcija za određeno razdoblje s namjerom utvrđivanja jesu li, u vezi s određenom kupnjom ili prodajom financijskih instrumenata ili drugom transakcijom, prisutne pojedine moguće okolnosti za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Odluka o sumnjivosti temelji se na kriterijima sumnjivosti koji su određeni u Indikatorima za prepoznavanje sumnjivih stranaka i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i/ili financiranje terorizma,
 - b. priprema nove ocjene rizičnosti stranke, odnosno ažuriranje prethodne ocjene rizičnosti stranke.

2. Za praćenje i provjeru sukladnosti poslovanja stranke s njezinim uobičajenim opsegom poslovanja, u obzir se uzimaju sljedeće mjere:
 - a. praćenje vrijednosti kupnje ili prodaje financijskih instrumenata, odnosno drugih transakcija iznad određenog iznosa – obveznik će sam odlučiti koji je to iznos iznad kojeg će pratiti poslovanje stranke, i to za svaku stranku posebno s obzirom na kategoriju rizičnosti u kojoj se ona nalazi (za učinkovito provođenje ove mjere obveznik može uspostaviti odgovarajuću kompjutorsku podršku),
 - b. analiza određene kupnje ili prodaje financijskog instrumenta, odnosno druge transakcije sa stanovišta sumnjivosti za pranje novca ili financiranja terorizma, kada zbroj prodaja ili kupnji prelazi određenu vrijednost. Analiza sumnjivosti kupnje ili prodaje financijskih instrumenata, odnosno drugih transakcija temelji se na kriterijima sumnjivosti koji su određeni u Indikatorima za prepoznavanje sumnjivih stranaka i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i/ili financiranje terorizma.
3. Za praćenje i ažuriranje prikupljenih dokumenata i podataka o stranci:
 - a. ponovna godišnja dubinska analiza stranke, u skladu sa člankom 27. Zakona,
 - b. ponovna dubinska analiza stranke kada postoji sumnja u vjerodostojnost prethodno dobivenih podataka o stranci ili stvarnom vlasniku stranke (ako je stranka pravna osoba),
 - c. provjera podatka o stranci ili njezinom zakonskom zastupniku u sudskom ili drugom javnom registru,
 - d. provjera dobivenih podataka neposredno kod stranke ili njenog zakonskog zastupnika ili opunomoćenika,
 - e. provjere popisa osoba, država i drugih subjekata za koje su na snazi mjere VS OUN ili EU.

3. Opseg praćenja poslovnih aktivnosti stranke

Opseg i intenzitet praćenja poslovnih aktivnosti stranke ovise o ocjeni rizičnosti određene stranke, odnosno o kategoriji rizičnosti u koju je stranka svrstana. Primjeren opseg praćenja poslovnih aktivnosti određene stranke podrazumijeva:

1. u slučaju visoko rizične stranke – propisane mjere praćenja poslovnih aktivnosti stranke koja je u skladu sa Smjernicama ocjenjena kao visoko rizična, obveznik provodi najmanje jednom godišnje. Praćenje poslovnih aktivnosti visoko rizične stranke uključuje mjere navedene u točkama 1.a, 2.a, 2.b i 3.e ovoga poglavlja. U slučaju visoko rizične stranke obveznik redovito provodi mjere ponovne godišnje dubinske analize stranke najmanje jednom godišnje, ako su ispunjeni uvjeti koje propisuje Zakon.
2. u slučaju srednje (prosječno) rizične stranke - propisane mjere praćenja poslovnih aktivnosti stranke koja je u skladu sa Smjernicama ocjenjena kao srednje (prosječno) rizična, obveznik provodi najmanje svake 3 (tri) godine. Praćenje poslovnih aktivnosti srednje (prosječno) rizične stranke uključuje mjere navedene u točkama 1.b, 2.a, 2.b i 3.e ovoga poglavlja. U slučaju srednje (prosječno) rizične stranke, obveznik redovito, a najmanje jednom godišnje, provodi mjere ponovne godišnje dubinske analize stranke, ako su ispunjeni uvjeti koje propisuje Zakon.

3. u slučaju stranke koja predstavlja neznatan rizik - propisane mjere praćenja poslovnih aktivnosti stranke koja je u skladu sa Smjernicama ocjenjena kao nisko rizična, obveznik provodi najmanje svakih 5 (pet) godina. Praćenje poslovnih aktivnosti nisko rizične stranke uključuje mjere navedene u točkama 1.b i 3.e ovog poglavlja. U slučaju nisko rizične stranke obveznik redovito, a najmanje jednom godišnje, provodi mjere ponovne godišnje dubinske analize stranke, ako su ispunjeni uvjeti koje propisuje Zakon.

Provedba mjera praćenja poslovne aktivnosti stranke nije potrebna ako stranka nije provodila poslovne aktivnosti (kupnja i prodaja financijskih instrumenta ili druge transakcije) nakon sklapanja poslovnog odnosa, odnosno u razdoblju iz 1. 2. i 3. točke ovog poglavlja. Mjere praćenja poslovnih aktivnosti stranke, kategorizirane u skladu sa Smjernicama, u tom slučaju će obveznik provesti po prvoj sljedećoj kupnji ili prodaji financijskog instrumenta, odnosno drugoj transakciji.

U svojim internim aktima obveznik se može, u skladu sa svojom politikom upravljanja rizicima pranja novca i financiranja terorizma, odlučiti za češće praćenje poslovnih aktivnosti određene vrste stranaka, nego što je to predviđeno u Smjernicama i donijeti dodatan opseg mjera s pomoću kojih će pratiti poslovne aktivnosti stranke i utvrđivati zakonitost njezinog poslovanja.

VII. PRIOPĆAVANJE PODATAKA

1. Obavješćivanje o gotovinskim transakcijama

U slučaju da određena stranka kod obveznika izvrši gotovinsku transakciju koja prelazi 200.000,00 kuna, obveznik mora, u skladu sa odredbama Zakona, odmah nakon obavljene transakcije, odnosno najkasnije u roku od tri radna dana nakon obavljene transakcije, podatke o takvoj transakciji dostaviti Uredu na obrascu koji je sastavni dio Pravilnika o obavješćivanju ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, te o uvjetima prema kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati ured o gotovinskoj transakciji (Narodne novine br. 1/2009). Gotovinska transakcija je svaka transakcija u kojoj obveznik od stranke primi gotov novac (novčanice i kovanice), odnosno stranci preda gotov novac u vrijednosti iznad 200.000,00 kuna, bez obzira na valutu koju obveznik primi od osobe, odnosno preda osobi.

U skladu sa gore navedenim Pravilnikom za određene stranke obveznici nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskim transakcijama koje se odnose na polaganje dnevnih utržaka od prodaje robe ili usluga na račun koji stranka ima otvoren kod obveznika iz članka 4. stavka 2. točaka 1. i 2. Zakona, osim ako postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

Obveznici nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji ni onda ako transakciju obavlja stranka za koju se, u skladu s člankom 35, stavkom 1. Zakona, može izvršiti pojednostavljena dubinska analiza, osim ako postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma.

2. Obavješćivanje o sumnjivim transakcijama

2.1. Što je sumnjiva transakcija?

Zakon definira sumnjivu transakciju kao transakciju za koju obveznik i/ili nadležno tijelo procijene da, vezano s njom ili s osobom koja obavlja transakciju, postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti. Iz odredaba Zakona kao sumnjive transakcije mogu se tretirati sve transakcije koje su po svojoj prirodi, opsegu, složenosti, vrijednosti ili povezanosti neuobičajene, odnosno nemaju jasno vidljiv ekonomski ili pravni temelj, ili nisu u skladu, ili su nerazmjerne s uobičajenim, odnosno očekivanim poslovanjem stranke, i druge okolnosti, koje su povezane sa statusom ili drugim karakteristikama stranke. Kao sumnjive možemo tretirati određene transakcije stranke, ali i poslovne odnose. Ocjena sumnjivosti određene stranke, transakcije ili poslovnog odnosa temelji se na kriterijima sumnjivosti, koji su određeni u Indikatorima za prepoznavanje sumnjivih stranaka i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i/ili financiranje terorizma. Popisi indikatora su temeljne smjernice zaposlenima/ovlaštenim osobama za prepoznavanje sumnjivih okolnosti povezanih s određenom strankom, transakcijom koju stranka izvodi, ili poslovnim odnosom koji sklapa, te stoga zaposlenici obveznika moraju biti upoznati s indikatorima kako bi ih u svojem radu koristili. Kod prosudbe radi li se o sumnjivoj transakciji, ovlaštena osoba dužna je pružiti svu stručnu pomoć zaposlenima.

Zaposlenik obveznika koji utvrdi da postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, mora o tome odmah obavijestiti ovlaštenu osobu za sprječavanje pranja novca ili njegovog zamjenika. Obveznik mora organizirati postupak prijave sumnjivih transakcija između svih organizacijskih jedinica i ovlaštene osobe, sukladno sljedećim naputcima:

1. detaljno odrediti način na koji će podaci biti javljeni (telefonom, telefaksom, sigurnim elektroničkim putem i sl.),
2. odrediti vrstu podataka koji se dostavljaju (podaci o stranci, razlozima za sumnju na pranje novca itd.),
3. odrediti način suradnje organizacijskih jedinica s ovlaštenom osobom,
4. odrediti način postupanja sa strankom u slučaju privremenog zaustavljanja izvršenja transakcije od strane Ureda,
5. odrediti ulogu odgovorne osobe obveznika kod prijave sumnjive transakcije,
6. zabraniti otkrivanje podataka o tome da će podatak, informacija ili dokumentacija biti dostavljeni Uredu,
7. odrediti mjere za nastavak poslovanja sa strankom (privremen prestanak poslovanja, prekidanje poslovnog odnosa, obavljanje mjere pojačane dubinske analize stranke i detaljnije praćenje budućih poslovnih aktivnosti stranke i sl.).

2.2. Obavješćivanje Ureda

U skladu sa Zakonom obveznik mora dostaviti Uredu propisane podatke uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Obveza obavješćivanja o sumnjivim transakcijama ne vrijedi samo za transakcije koje je stranka zaključila, nego i za sve transakcije koje je namjeravala/pokušala zaključiti, pa je od njih odustala bez posebno utemeljenog razloga. Dužnost obavješćivanja nastupa u slučaju kada obveznik, kod sklapanja poslovnog odnosa ili izvršenja transakcije, ne može utvrditi ili provjeriti identitet stranke na način koji je utvrđen Zakonom, odnosno ne može utvrditi

stvarnog vlasnika stranke ili dobiti podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije, i druge podatke koje propisuje Zakon i Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama (Narodne novine br. 1/2009).

Obavijest o sumnjivoj transakciji mora biti dostavljena Uredu u pravilu prije provedbe transakcije (telefonom, telefaksom ili na drugi prikladan način), te u njoj obvezno mora biti naveden rok u kojem bi transakcija o kojoj se obavješćuje, trebala biti izvršena. U slučaju prijevremenog obavješćivanja, obveznik može obavijest dostaviti Uredu telefaksom ili telefonom, ali ju mora dostaviti i u pisanoj formi, najkasnije sljedeći radni dan. Često zbog prirode transakcije, ili zato jer transakcija uopće nije bila izvršena, ili zbog drugih opravdanih razloga, obveznik ne može postupati po navedenom postupku. U takvom slučaju obveznik mora Uredu dostaviti podatke o transakciji onda kada je to moguće, odnosno odmah nakon što sazna razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. U obavijesti mora posebno obrazložiti razloge radi kojih nije postupao po opisanom postupku.

VIII. EDUKACIJA I STRUČNO OSPOSoblJAVANJE

U skladu sa odredbama članka 49. Zakona, obveznik mora osigurati redovito stručno osposobljavanje i edukaciju, svih zaposlenika koji obavljaju poslove sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, odnosno svih koji obavljaju određene poslove na radnim mjestima koja su ili bi mogla biti posredno ili neposredno izložena riziku za pranje novca ili financiranje terorizma, kao i svih vanjskih suradnika i zastupnika kojima je temeljem ugovora povjereno obavljanje poslova, osim ako ne spadaju u samostalne obveznike za provođenje mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca, u skladu sa člankom 4. Zakona.

Služba obveznika koja je nadležna za kadrovske poslove, u suradnji s ovlaštenom osobom, svaku kalendarsku godinu, a najkasnije do kraja tekuće godine, mora napraviti program godišnjeg stručnog osposobljavanja i edukacije na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. U programu se navodi:

1. sadržaj i opseg obrazovnog programa,
2. cilj obrazovnog programa,
3. način izvedbe obrazovnog programa (predavanja, radionice, vježbe itd.),
4. krug zaposlenih kojima je obrazovni program namijenjen,
5. trajanje obrazovnog programa.

U procese edukacije i osposobljavanja obveznik je dužan uključiti i sve nove zaposlenike. U tu svrhu obveznik organizira poseban program stručnog osposobljavanja i edukacije na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma. Program mora obuhvaćati najmanje odredbe o obvezi dubinske analize stranke, procjene rizika za pranje novca i financiranje terorizma, obvezu dostave propisanih podataka Uredu, indikatore za prepoznavanje stranaka i transakcija za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, zahtjeve gleda sigurnosti i pohrane podataka, te postupke koje u svrhu provođenja Zakona, podzakonskih akata i Smjernica, provodi obveznik sam (interni pravilnici i upute).

Redovito stručno osposobljavanje i edukacija u okviru određenog obveznika može provoditi ovlaštena osoba, njegov zamjenik, odnosno druga stručno osposobljena osoba, koju na prijedlog ovlaštene osobe, odredi uprava obveznika.

IX. INTERNA REVIZIJA

Obveznik mora uspostaviti redovitu, sistematičnu i neovisnu kontrolu pravilnosti i učinkovitosti provođenja propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Namjena interne revizije je utvrđivanje i eliminiranje manjkavosti u provođenju propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i poboljšanje sustava otkrivanja transakcija ili stranaka za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Kod provođenja interne revizije obveznik treba obratiti pažnju na sljedeća ključna područja:

1. obavljanje operativnih postupaka otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u skladu s politikom upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma,
2. sukladnost izvedenih postupaka ocjenjivanja rizičnosti određene stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije s politikom upravljanja rizicima za pranje novca ili financiranje terorizma i analizu rizika,
3. odgovarajuća sigurnost povjerenih podataka,
4. odgovarajuće i cjelovito stručno osposobljavanje i edukacija iz područja otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
5. odgovarajuća i učestala upotreba popisa indikatora za odlučivanje o sumnjivim transakcijama,
6. odgovarajući i učinkoviti sustav dostave podataka o strankama i transakcijama, za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma,
7. odgovarajuće mjere i preporuke obveznika, izvedenih na temelju zaključaka interne revizije.

U okviru svoje interne revizije obveznik je također dužan utvrditi kontrolu pravilnosti i učinkovitosti provođenja mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod vanjskih suradnika i zastupnika kojima je na temelju ugovora dana ovlast obavljanja dijela poslovanja.

Obveznik će ovlastiti službu interne revizije ili drugi nadležan organ za nadzor, da neovisno provjerava sukladnost djelovanja sustava otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma s odredbama Zakona, podzakonskih akata i Smjernica, a koji će o svojim zaključcima, obavijestiti upravu obveznika u obliku predloženih mjera i preporuka za otklanjanje nedostataka. Kontrolu pravilnosti i učinkovitosti provođenja propisanih mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma obveznici trebaju provoditi putem redovnih ili izvanrednih nadzora.

X. ZAŠTITA PODATAKA

Podatke koje dobije i postupa s njima na temelju odredbi Zakona, obveznik je dužan tretirati kao poslovnu tajnu, odnosno u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka, ako je podatak tako određen od strane Ureda. Svi zaposleni pa i druge osobe, kojima su ti podatci dostupni na bilo koji drugi način, dužni su osigurati tajnost podataka.

Bez obzira na navedeno, kao poslovna tajna ili kao tajni podatak prema zakonu (obveznici ih ne smiju otkriti stranci ili trećoj osobi) se podrazumijeva:

1. podatak o tome da su u vezi sa strankom ili transakcijom utvrđeni razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, te da su ti podaci poslani Uredu,
2. podatak o privremenom zaustavljanju izvršenja transakcije, odnosno svi detalji u vezi s tim,
3. podatak o nalogu Ureda za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke,
4. podatke o tome da je u vezi sa strankom ili trećom osobom uvedena ili mogla biti uvedena istraga u vezi pranja novca ili financiranja terorizma.

Dužnost čuvanja tajnosti navedenih podataka ne vrijedi u slučajevima: ako su podaci potrebni za utvrđivanje dokaza u kaznenom postupku, ako dostavu tih podataka pismeno zatraži, odnosno naloži nadležni sud ili ako te podatke od obveznika zahtjeva Ured ili Agencija radi nadzora nad provođenjem Zakona.

Izuzetak od načela čuvanja tajnosti podataka vrijedi također u slučaju kad je obveznik prema Zakonu dužan podatke proslijediti Uredu. Pri tome zaposlenici obveznika, strankama ili trećim osobama ne odgovaraju za štetu, ukoliko su se ponašali u skladu sa zahtjevom Ureda, odnosno u slučajevima navedenim u članku 76. Zakona.

Pristup podacima koji su klasificirani kao poslovna tajna ili kao tajni mora biti ograničen. Obveznik u svom internom aktu mora detaljno navesti uvjete i način pristupa tim podacima, pri čemu mora uzeti u obzir sljedeće naputke:

1. podatke i dokumentaciju spremati na način i u obliku koji neovlaštenim osobama onemogućava pristup i saznanje o njihovom sadržaju (u primjerenim tehničkim ili fizički sigurnim prostorijama za arhivu, u zaključanim protupožarnim ormarima i sl.).
2. pravo na uvid u podatke o strankama i transakcijama kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma, odnosno saznanje o njihovom sadržaju imaju članovi uprave i nadzornog odbora obveznika, ovlaštena osoba za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma i njegovi zamjenici, voditelji poslovnih jedinica obveznika i druge osobe koje odredi uprava obveznika,
3. dokumentaciju u kojoj se nalaze navedeni podaci zabranjeno je fotokopirati, prepisivati, prerađivati, objavljivati ili na bilo koji drugi način reproducirati, prije prethodnog pisanog odobrenja odgovorne osobe,
4. u slučaju kopiranja dokumentacije obveznik mora osigurati da iz kopije bude razvidno iz koje dokumentacije ili dijela dokumentacije je napravljena kopija, na vidljivom se mjestu mora posebno označiti da se radi o fotokopiji, broju napravljenih fotokopija, datum izrade fotokopija i potpis osobe koja je radila fotokopije,
5. zaposlenici obveznika su dužni dosljedno provoditi postupak prijave i odjave svojih osobnih zaporki na početku, odnosno na završetku računalne obrade podataka, te upotrebom zaporke spriječiti neovlaštenim osobama pristup dokumentima,

6. mora biti uspostavljen sustav praćenja pristupa podacima i dokumentaciji, odnosno njihove obrade,
7. bilo kakvo prosljeđivanje podataka dozvoljeno je isključivo u obliku koji neovlaštenim osobama onemogućava saznanje o podacima ili preko vlastite kurirske službe ili u zapečaćenoj kuverti preporučeno s povratnicom i slično, a u slučaju dostavljanja elektronskim putem, upotrebom sustava za sigurno elektronsko poslovanje (kriptiranje ili šifriranje poruka i sl.),
8. zaposlenici obveznika su dužni dosljedno poštovati zakone koji uređuju sigurnost osobnih podataka i zakona koji uređuju tajnost podataka.

XI. OVLAŠTENA OSOBA ZA SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Za obavljanje poslova otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma navedenih u Zakonu i podzakonskim aktima, obveznik mora imenovati ovlaštenu osobu i jednog ili više njegovih zamjenika. Obveznik mora osigurati da ovlaštena osoba pri obavljanju poslova iz Zakona poštuje sljedeće naputke:

1. daje stručnu pomoć zaposlenicima pri operativnom provođenju mjera na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
2. savjetuje upravu obveznika u oblikovanju politike upravljanja rizicima za pranje novca i financiranje terorizma,
3. kontinuirano obavještava upravu obveznika o aktivnostima obveznika na području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,
4. sudjeluje s drugim obveznicima u oblikovanju jedinstvene politike otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

XII. PRAVNA PRIRODA I VAŽENJE SMJERNICA

Smjernice se izdaju na temelju članka 88. Zakona i obvezujuće su za sve obveznike navedene pod točkama 7, 8, 9, 10, 15.a. (factoring), 15.b, 15.h. i 15.i. Zakona. Agencija može na temelju članka 85. Zakona kod obveznika provjeriti usklađenost internih postupaka otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma s odredbama Zakona.

Obveznici moraju najkasnije do 15. rujna 2009. godine uskladiti svoje poslovanje sa sadržajem Smjernica i prilagoditi interne akte, u skladu s odredbama Zakona.

Smjernice stupaju na snagu i počinju se primjenjivati dana 15. rujna 2009. godine.

Klasa: 011-02/09-04/36

Ur. Broj: 326-01-09-2

Zagreb, 10. rujna 2009. godine

predsjednik Uprave

Ante Samodol

Prilog 1

Hrvatska i međunarodna regulativa iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine br. 87/08),
2. Pravilnik o obavješćivanju Ureda o sumnjivim transakcijama i osobama (Narodne novine br. 1/09),
3. Pravilnik o obavješćivanju Ureda o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji (Narodne novine br. 1/09),
3. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice (Narodne novine br. 1/09),
4. Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda o sumnjivim transakcijama i osobama, te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja (Narodne novine br. 1/09),
5. Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatitelju koji prate elektronički prijenos novčanih sredstava, o obvezama pružatelja usluga plaćanja i o iznimkama od obveze prikupljanja podataka pri prijenosu novčanih sredstava (Narodne novine br. 1/09),
6. Direktiva Europskoga parlamenta i Vijeća 2005/60/ES od 26. listopada 2005. o sprječavanju uporabe financijskog sustava sistema za pranje novca i financiranje terorizma,
7. Direktiva Komisije 2006/70/ES od 1. kolovoza 2006. kojom se utvrđuju provedbene mjere za Direktivu 2005/60/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća u vezi s definicijom „politički izložene osobe“ i tehničkim kriterijima za pojednostavljene postupke uvida u poslovanje klijenta i za oslobođenje na temelju financijske aktivnosti koja se provodila na povremenoj ili vrlo ograničenoj osnovi,
8. Uredba Evropskoga parlamenta i Vijeća o podacima o uplatiteljima, koji zaprimaju prenošenje novčanih sredstava,
9. Uredba Europskoga parlamenta i Vijeća br. 1889/2005 od 26. listopada 2005. o kontroli gotovine prilikom ulaska u Europsku Uniju ili izlaska iz nje,
10. Konvencija Vijeća Europe o pranju, otkrivanju, zapljeni i konfiskaciji imovinske koristi od počinjenja kažnjivog djela, uključivši i financiranje terorizma (K 198), (Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism; Varšava, 16. 05. 2005),
11. 40 Preporuka međunarodne organizacije FATF o pranju novca iz lipnja 2003. godine,

12. Europska konvencija o suzbijanju terorizma (European Convention on the Suppression of Terrorism; Strasbourg, 27. 01. 1977). Republika Hrvatska konvenciju je potpisala 07.11.2001. i ratificirala 19.09.2002. godine,

13. Protokol o dopuni Europske konvencije o suzbijanju terorizma (Protocol amending the European Convention on the Suppression of Terrorism; Strasbourg, 15. 05. 2003),

14. Rezolucija Vijeća sigurnosti Organizacije ujedinjenih naroda br. 1373 iz 2001. godine,

15. Međunarodna konvencija o suzbijanju terorizma (International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism); New York, 09. 12. 1999.godine. U postupku ratifikacije u Republici Hrvatskoj,

16. Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju terorizma (Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism; Varšava, 16. 05. 2005),

17. Posebne preporuke FATF o financiranju terorizma iz listopada 2001. i listopada 2004. (u nastavku: Posebne preporuke FATF).

Prilog 2 Poveznice

2.1. Poveznice na liste zemalja protiv kojih vrijede ograničavajuće mjere VS OUN i Europske Unije

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/list/consol-list.htm
<http://www.un.org/sc/committees/>

2.2. Poveznice na međunarodne institucije

http://www.fatf-gafi.org/pages/0,2987,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1,00.html
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/>